

4.4. Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor: Člověk a jeho svět

4.4.1. Charakteristika vyučovacího předmětu Prvouka

1. Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Prvouka seznamuje žáky s proměnami přírody a činnostmi lidí během roku. Učí žáky pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, hledat vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří první ucelený obraz světa.

Směřuje k pochopení života, vztahů ve škole, rodině i společnosti, přispívá k osvojení vhodného mezilidského chování a jednání. Žák získává informace o sobě, okolním světě. Vytváří si vztah k životu, k přírodě, k vlasti, k ostatním lidem i k sobě. Učí se základním pracovním a společenským návykům, získává vědomí odpovědnosti za vlastní zdraví a bezpečnost, vědomí sounáležitosti s lidmi a přírodou. Obsah vyučovacího předmětu Prvouka se prolíná i s ostatními vyučovacími předměty.

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tématických okruhů. Podle tohoto dělení jsou vyučováni žáci ZŠ i ZŠ LMP.

- 1. Místo, kde žijeme** - důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a utváření přímých zkušeností žáků
- 2. Lidé kolem nás** - upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se základními právy a povinnostmi
- 3. Lidé a čas** - orientace v dějích a čase
- 4. Rozmanitost přírody** – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé a neživé přírody
- 5. Člověk a jeho zdraví** – základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování v různých životních situacích

Ke každému žákovi se přistupuje individuálně s ohledem na jeho schopnosti a dovednosti a za plného respektování jeho základní zdravotní diagnózy. Vyučovací předmět Prvouka je vyučován převážně formou vyučovacích hodin ve třídách. Vyžadují-

li to okolnosti a dovoluje-li to zdravotní stav dětí probíhá výuka i formou vycházek v okolí školy či na školním hřišti. Ve vyučovacích hodinách je využíván počítač s vhodnými výukovými programy.

Cíl vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- vytváření základních pracovních návyků v samostatné a týmové činnosti
- osvojování pravidel slušného chování a jednání, vytváření pozitivních mezilidských vztahů, kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání, poznávání rozdílů mezi lidmi, plnění povinností a společenských úkolů
- poznávání nejbližšího okolí a formování citového vztahu k místu a k zemi, kde žije
- rozvoji myšlení a vyjadřování, k rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech
- chápání významu věcí, jevů a dějů, jejich vlastností, vzájemných vztahů a souvislostí
- poznávání propojení mezi člověkem a přírodou a jejich vzájemného ovlivňování, vytváření pozitivního vztahu k živé i neživé přírodě
- upevňování hygienických návyků, zásad zdravého životního stylu, poznávání podstaty zdraví i příčin nemoci
- hledání potřebných informací a jejich užití v běžném životě
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, poznávání a ovlivňování své jedinečnosti

2. Časové a organizační vymezení předmětu

Předmět Prvouka je vyučován v 1. – 3. ročníku. V 3. ročníku byla využita 1 disponibilní hodina.

ZŠ –ročník	počet hodin	ZŠ LMP – ročník	počet hodin
1.ročník	1 hodina	1.ročník	2 hodiny
2.ročník	2 hodiny	2.ročník	2 hodiny
3.ročník	3 hodiny	3.ročník	2 hodiny

3. Výchovné a vzdělávací strategie rozvíjející kompetence žáků:

Kompetence k učení:

Učitel:

- pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených a zadaných kritérií
- motivuje žáky pro celoživotní učení
- vede žáky k objevování a poznávání všeho, co je zajímavá a v čem by v budoucnu mohli uspět
- napomáhá k orientaci ve světě informací

Kompetence pracovní:

Učitel:

- učí žáky používat různé nástroje, pomůcky a jiná vybavení
- zohledňuje soudobý stav, technický rozvoj

Kompetence k řešení problémů:

Učitel:

- pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívat různé informační zdroje
- vede žáky k poznání své jedinečnosti
- motivuje žáky k účelnému samostatnému rozhodování, k samostatnému jednání v různých životních situacích

Kompetence komunikativní:

Učitel:

- podporuje u žáků prezentaci vlastních myšlenek a názorů, kladení otázek k dané věci, vzájemné naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, vzájemnou pomoc a toleranci
- vede žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- pomáhá žákům rozšiřovat slovní zásobu v osvojovaných tématech
- učí žáky pojmenovávat pozorované skutečnosti, rozvíjí jejich vlastní projev, názory a výtvary
- učí žáky vyjadřovat své pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí

Kompetence sociální a pracovní:

Učitel:

- učí žáky věcně argumentovat
- vede žáky k oceňování svých názorů
- přispívá k diskuzi
- učí respektovat názory druhých
- vede žáky k efektivní spolupráci při řešení problémů
- učí žáky pracovat ve skupině

Kompetence občanské:

Učitel:

- utváří ohleduplný vztah ke společnosti a přírodě
- motivuje žáky k vlastním kulturním výtvorům
- vede žáky k respektování pravidel

4.Průřezová témata

Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují i tématické okruhy průřezových témat:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova

4.1.Osobnostní a sociální výchova

Pomáhá každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti a využívat je v běžném každodenním životě.Pomáhá žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.Vede k sebepoznání, k udržení a rozvíjení psychického zdraví, k porozumění sobě samému, k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci.

Tematické okruhy průřezového tématu

1.Osobností rozvoj:

- rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání,rozvíjení pozornosti při získávání nových poznatků, cvičení
- soustředění při plnění úkolů při procvičování a opakování,rozvoj dovednosti
- zapamatování dat a schopnosti dané údaje vyhledat a pracovat s nimi,využívat je

- sebepoznání a sebepojetí

- rozvíjení vztahu ke vzdělávání a kladného přístupu k získávání znalostí dle vlastních možností
- snaha o překonávání překážek
- rozvíjení vlastní nápaditosti a tvořivosti
- snaha o samostatný přístup k probírané látce, učivu

- seberegulace a sebeorganizace

- cvičení sebekontroly a sebeovládání při upevňování poznatků, procvičování a opakování, rozvíjení schopnosti stanovit časový rozvrh pro plnění úkolů a dodržovat jej

- psychohygienu

- rozvíjení dovednosti nepodléhat zátěžovým situacím, ale předcházet jim, snaha o pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, umět najít pomoc při potížích (komunikace s učitelem), využívání modelových situací, ve kterých je rozvíjena snaha o společné řešení problému již vyskytujícího se či pouze možnosti jeho vzniku (prevence)
- vytvořit prostředí vzájemné důvěry a inspirace

- kreativita

- rozvíjení schopnosti uplatnit nápady, hledat širší cesty k uplatnění nápadů a realizovat je

2. Sociální rozvoj:

- poznávání lidí

- vzájemné poznávání se v třídním kolektivu, rozvíjení hlubšího poznání spolužáků - neposuzovat je podle prvního dojmu, rozvíjet další poznávání při práci ve dvojicích, skupinkách, prvoučných vycházkách, exkurzích, výletech

- mezilidské vztahy

- uplatňovat péči o kvalitní vztahy v kolektivu
- cvičit toleranci a pochopení pro spolužáky, umění respektovat se navzájem (např. oslovovat se křestními jmény)
- pokoušet se při řešení konfliktů dívat se do očí druhého
- při neúspěchu hledat společně řešení

- komunikace

- zdokonalování se v komunikaci verbální – modelové situace v prvoučných tématech(prosba, omluva, informace pro druhé, vysvětlení)

- kooperace a kompetice

- rozvíjení schopnosti pracovat v kolektivu(ve dvojici, ve skupině), hodnotit spolupráci a její přínos
- umět se podřídit práci skupiny

3. Morální rozvoj:

- řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- zvládání problémů vyplývajících z učiva, cvičení dovednosti řešit tyto problémy
- hodnoty, postoje
- cvičení pozitivních vztahů ke spolužákům, rozvíjet pomoc a ohleduplnost na základě vlastního žebříčku hodnot, který by měl být tvořen povědomím o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování

4.2. Výchova demokratického občana

Vybavuje žáka základní úrovní občanské gramotnosti. Učí ho řešit problémy s lidskou důstojností a respektem k druhým, vytváří demokratickou atmosféru třídy. Motivuje žáky k diskuzím a projevům svých názorů, k ohleduplnosti a ochotě pomáhat slabším. Vede k pochopení pravidel a zákonů pro fungování společnosti, rozvíjí a podporuje komunikativní a dialogické schopnosti a dovednosti.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. Občanská společnost a škola:

- cvičení sdělit slušnou formou svůj názor při řešení daných úloh
- podporovat aktivní zapojení do řešení těchto úkolů, škola jako model otevřeného partnerství

2.Občan,občanská společnost a stát

- odpovědný přístup k přípravě na hodinu- práva a povinnosti žáků

4.3. Multikulturní výchova

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur,jejich tradicemi a hodnotami.Napomáhá k uvědomění si vlastní kulturní identity,tradic a hodnot.Rozvíjí smysl pro spravedlnost,solidaritu a toleranci.Hluboce se dotýká mezilidských vztahů ve škole,mezi učiteli a žáky,mezi žáky navzájem,mezi školou a rodinou.Ovlivňuje a koriguje hodnotový systém žáků.

Tematické okruhy průřezového tématu

1.Kulturní diference:

- jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti
- poznávání vývoje naší společnosti

2.Lidské vztahy:

- mezilidské vztahy a vzájemná spolupráce
- rozvíjení schopnosti spolupráce v třídním kolektivu
- základní morální normy
- prosazovat slušné chování nejen ve školním prostředí

4.4. Environmentální výchova

Poskytuje ucelený elementární pohled na okolní přírodu i prostředí.Učí pozorovat,citlivě vnímat a hodnotit důsledky jednání lidí,přispívá k osvojování si základních dovedností a návyků aktivního odpovědného přístupu k prostředí v každodenním životě.Vede k uvědomění si podmínek života a možností jejich ohrožení, k ochraně přírody. Přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty, k utváření zdravého životního stylu.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. Ekosystémy

- zařazování rostlin a živočichů do různých ekosystémů, význam jednotlivých ekosystémů pro život na Zemi, význam lesa, pole a vodních zdrojů
- lidská sídla (město-vesnice)

2. Základní podmínky života

- význam vody, ovzduší a půdy pro život
- přírodní zdroje a nutnost ochrany životního prostředí

3. Vztah člověka k prostředí

- naše město, obec ve vztahu k životnímu prostředí
- náš životní styl a vliv prostředí na zdraví

prostředí a zdraví